

روزهای پر اضطراب شهر

در منطقه ۲۱ اصابت کرد. به‌جز منطقه ۲۱ مناطق ۱۴ با اصابت ۲ بمب به خیابان‌های آهنگ و قبرستان یهودیان و منطقه ۸ با اصابت بمب به خیابان دماوند و خیابان گلبرگ کمترین بمباران را در طول جنگ تحمیلی داشتند. بیشترین بمب‌ها ۱۱ اسفند ۱۳۶۶ روی سر تهران ریخته شد و روز سخت و دردناکی را رقم زد که هیچ‌گاه فراموش نخواهد شد. بمب‌هایی که روانه پایتخت شد گاهی شدیدترین و دردناک‌ترین وقایع را رقم زد. برای مثال ۱۷ فروردین ۱۳۶۴ بمبی که در خانه‌ای در محدوده منطقه ۹ اصابت کرد پیکر تازه عروس و دامادی را در خون غلتاند.

در همان روزهای ابتدای بمباران تهران، اکباتان مورد تهاجم هواپیماهای دشمن بعثی قرار گرفت. ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ اهالی اکباتان بمب‌هایی را نظاره کردند که به سمت این شهرک‌ها می‌آمد. محمدصادق عطاریان، یکی از مهندسان شرکت نوسازی و عمران تهران، می‌گوید: «دو بمب به سمت اکباتان شلیک شد. یکی از بمب‌ها به پایین‌ترین نقطه اتصالی یکی از ستون‌های یکی از بلوک‌های اکباتان اصابت کرد ولی خسارتی نداشت. یک بمب هم در محوطه افتاد که عمل نکرده بود.»

■ موضوع: محله‌هایی که بیشترین بمباران را تجربه کردند

■ شرح: منطقه ۶ با ۱۵۱ بمباران و منطقه ۱۵ با ۱۱ بمباران بیشترین آسیب را دیدند

مردم تهران در روزهای پس از انقلاب بارها با صدای انفجار و عملیات خرابکارانه دچار شوک شده بودند، اما حمله هوایی از نوعی که در روز ۳۱ شهریور به وقوع پیوست، حتی در زمان اشغال تهران توسط متفقین هم به مرحله اجرا در نیامده بود و سابقه‌ای از آن وجود نداشت. از مجموع ۱۲ بمب پرتاب‌شده در این حمله هوایی، ۳ بمب به شهرک اکباتان اصابت کرد که خوشبختانه منفجر نشد. در نتیجه این حمله غافلگیرانه ۹ تن از شهروندان تهرانی شهید و تعداد ۳۷ نفر زخمی شدند.

در طول جنگ تحمیلی بسیاری از مناطق و محله‌های تهران بمباران شدند. در این میان مناطق ۶ با ۱۵ بار بمباران و منطقه ۱۵ با ۱۱ بار بمباران بیشترین آسیب را دیدند. محدوده بیمارستان امام خمینی (ره) در منطقه ۶ و محدوده محله خاوران در منطقه ۱۵ بیشترین بمباران را تجربه کردند. در تاریخ ۱۱ اسفند ۱۳۶۶ تنها یک موشک به کارخانه ارج

دود جنگ در آسمان تهران

بمب‌ها عمل نکردند و منفجر نشدند.» به گفته این تهران پژوه، در این عملیات غافلگیرکننده یک بوئینگ ۷۰۷ مسافربری به همراه یک فروند هواپیمای ترابری سی ۱۳۰ و ۶ هواپیمای نظامی آتش گرفت و بخش‌هایی از باند فرودگاه تخریب شد و ساختمان‌های اطراف فرودگاه هم آسیب دیدند و ۹ نفر به شهادت رسیدند و ۳۷ نفر هم زخمی شدند.

مهرشاد کاظمی در ادامه از این حمله به‌عنوان نخستین حمله هوایی از زمان شکل‌گیری شهر تهران یاد می‌کند و می‌گوید: «تهران روزهای پرتالهاب و آشفته مثل سال‌های جنگ جهانی دوم و اشغال توسط متفقین، روزهای قیام و کودتای ۲۸ مرداد، روزهای مبارزات مردمی برای پیروزی انقلاب اسلامی و حتی بعد از پیروزی انقلاب اسلامی هم درگیری‌ها و بمب‌گذاری‌ها و صدای انفجارهای زیادی از طرف گروه منافقان را به‌خود دیده بود. اما قصه حمله هوایی به تهران ماجرای دیگری داشت و در واقع این نخستین حمله هوایی بود که پایتخت آن را تجربه کرد. وحشت مردم در روزهای نخست از این ماجرا زیاد بود و در واقع بسیاری سرگردان بودند که برای مقابله در این شرایط چه باید بکنند. البته در سال‌ها سال پیش، در زمان اشغال تهران توسط متفقین، زمزمه‌هایی از حمله هوایی به تهران شنیده شده بود، اما چنین تهدیدهایی به مرحله اجرا در نیامده بود.»

■ موضوع: نخستین حمله عراق به پایتخت
■ شرح: حمله هوایی به فرودگاه مهرآباد و شهرک اکباتان با ۱۲ بمب و آغاز جنگ تحمیلی

همه‌چیز از بعد از ظهر آخرین روز تابستان شروع شد، روزی که شهر یکپارچه در آرامش و هرکسی مشغول کار و زندگی‌اش بود. حوالی ساعت ۱۴ با ظاهر شدن ۵ فروند هواپیمای عراقی در آسمان فرودگاه مهرآباد تهران رسماً یکی از طولانی‌ترین جنگ‌های قرن بیستم، جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، شروع شد؛ جنگی که اهالی پایتخت از آن خبر نداشتند و حتی در خیابان‌ها نمی‌گنجید که ورود این هواپیماها به حریم هوایی شهرشان جنگی ۸ ساله را رقم بزند. مهرشاد کاظمی، تهران پژوه، با تعریف این ماجرا می‌گوید: «۵ فروند هواپیمایی که وارد حریم هوایی تهران شدند، ۴ جت جنگنده میگ ارتش بعث عراق به‌صورت ضربدری حرکت کردند و هواپیمای میانی جمع جنگنده بمب‌افکن‌های عراقی را کامل می‌کرد. در کوتاه‌ترین زمان ممکن هواپیماها ارتفاعشان را کم کردند و بمب‌هایشان را در باند فرودگاه مهرآباد خالی کردند و به سرعت پا به فرار گذاشتند. در واقع این ماجرا اعلام جنگ بود. در این حمله هوایی ۱۲ بمب پرتاب شد که ۳ بمب به شهرک اکباتان اصابت کرد اما این

زمستان غم‌انگیز بیمارستان عیوض زاده

■ موضوع: نخستین بیمارستانی که در تهران هدف موشک قرار گرفت
■ شرح: یک زن سالخورده و یک نوزاد در این حمله موشکی شهید شدند

زمستان بود و هوا حسابی سردا عابران پیاده در این فکر بودند که برای گرم شدن باید دست‌ها را در جیب‌هایشان فرو برند که صدای مهیب انفجار و شعله‌های آتش همه را وحشت زده کرد. جمعیتی سراسیمه و نگران دست از کار کشیدند و راهی خیابان شیخ هادی شدند. یکباره بوی دود و آتش و صدای آمبولانس محله را در بر گرفت. کاسبان کرکره مغازه‌هایشان را پایین کشیدند و ... ماجرا، حکایت تلخ بمباران بیمارستان عیوض زاده محله شیخ هادی در نخستین روزهای اسفند سال ۱۳۶۶ است. بیمارستان و زایشگاه عیوض زاده در واقع نخستین بیمارستانی بود که در روزهایی که رژیم صدام تهران را زیر ضرب موشک‌هایش گرفته بود، بمباران شد و حواشایی تلخ و غم‌انگیزی از جمله مرگ نوزادی که تنها یک ساعت از تولدش گذشته بود را به همراه داشت. مهرشاد کاظمی، تهران پژوه با تعریف بخشی از این ماجرا در ادامه می‌گوید: «ساعت ۱۸:۳۰ دو شنبه ۱۰

این بیمارستان موشک «اسکاد» (یا بالستیک کوتاه برد) اصابت کرده بود و گودالی به بزرگی ۷ متر در وسط حیاط بیمارستان بر اثر این برخورد ایجاد شده بود. «بیمارستان غرق دود، خون و آتش و صدای گریه و وحشت بود. هرکسی دنبال عزیزانش بود. در بخش نوزادان این ماجرا غم‌انگیز تر بود و نجات جان آنها در اولویت همه گروه‌های امداد و نجات و داوطلب مردمی قرار گرفته بود. در این حمله ناچارم دانه بانویی ۷۰ ساله هم به‌عنوان سالخورده‌ترین جانبخته حمله‌های موشکی تهران به شهادت رسید.

اسفند ۱۳۶۶ بود که با شنیده شدن صدای وحشتناک، خرد شدن شیشه‌ها و فرور بختن بخش‌هایی از دیوارهای بیرونی بیمارستان، همه اهالی وحشت زده و نگران خودشان را به بیمارستان عیوض زاده رساندند. عمق فاجعه و خرابی زیاد بود. پزشکان، پرستاران و خدمه بیمارستان هر یک یا نوزاد تازه متولد شده‌ای را به آغوش گرفته یا با کمک به مادران باردار، به‌سوی در خروجی بیمارستان در رفت‌وآمد و تکاپو بودند. نیروهای داوطلب مردمی هم بیکار نبودند و هر کدام گوشه‌ای از کار را به‌دست گرفته بودند. به